

فاجعه سردشت: ۷ تیر ۱۳۶۶

روز یکشنبه ۷ تیر ۱۳۶۶ (۲۸ ژوئن ۱۹۸۷)، ساعت ۴:۳۰ بعد از ظهر، چندین جنگنده - بمب افکن نیروی هوایی عراق هفت بمب ۲۵۰ کیلویی با کلاهک‌های حاوی خردل گوگردی مایع روی شهر سردشت، (جمعیت ۲۰۰۰ نفر) در استان آذربایجان غربی ایران رها کردند. چهار بمب نزدیک مرکز شهر در مناطق مسکونی پر جمعیت منفجر شدند، دو بمب دقیقاً در بازار و دو بمب دیگر به مناطق مسکونی شهر اصابت کردند و سه بمب در مزارع و باغهای میوه اطراف شهر فرود آمدند. در هوای گرم تابستان، خردل گوگردی به سرعت تبخیر شده و بخارها به وسیله باد در منطقه وسیعی از شهر و حومه آن پراکنده شدند. بوی سیر و گوگرد از فاصله بسیار دور از مرکز شهر هم استشمام می‌شد.

از آنجا که سردشت یک هدف نظامی نبود، مردم شهر در برابر حمله سلاح‌های شیمیایی آمادگی نداشته و بی‌دفاع بودند. به خاطر جهت وزش باد، حتی بیمارستان و نفاهتگاه شهر هم آلوده شدند و چند پزشک و پرستار که در آنجا کار می‌کردند ناچار به ترک آنجا شدند. حمام‌های عمومی برای رفع آلودگی قربانیان به کار گرفته شدند و یک ورزشگاه کوچک به یک مرکز پزشکی ۱۵۰ تختخوابی تبدیل شد. در ساعات اولیه حدود ۳۰ نفر، که عمدتاً بچه‌های کوچک و افراد مسن بودند، به دلیل مشکلات حاد تنفسی جان خود را از دست دادند.

از ۱۲،۰۰۰ نفر ساکن شهر، ۸۰۰۰ نفر در معرض گاز شیمیایی قرار گرفتند. از ۴۵۰۰ نفر که به دلیل مصدومیت جدی‌تر مداوای پزشکی نیاز داشتند، ۱۵۰۰ نفر بستری شدند که ۶۰۰ نفر آنان به تهران فرستاده شدند. ۳۰۰۰ نفر دیگر به صورت سرپایی مداوا و مرخص شدند. بسیاری از این ۳۰۰۰ بیمار سرپایی شهر را ترک کردند و در روستاها تلاش کردند با داروهای سنتی و غیره خود را درمان کنند.

در میان ۴۵۰۰ مصدوم که نیاز به مراقبت پزشکی داشتند، عده‌ای از امدادگران هم بودند. در روزهای بعد از حمله شیمیایی به سردشت، بیمارستان‌ها و مراکز درمانی شهرهای نزدیک و همچنین تهران مملو از قربانیان غیر نظامی یعنی زنان و بچه‌هایی شد که در اثر مواجهه با گاز خردل دچار سوختگی‌های دردناک و بدشکل کننده و آسیب‌های ریوی مهلک شده بودند.

KOLSOOM FATAHI, 20 yrs.

محل انابت یکی از بیمه‌های شیمیایی در مرکز شهر سردشت

۲۴ مصدوم گاز خردل از سردشت به بیمارستان‌های اروپا منتقل شدند که در آنجا توسط متخصصین در اتریش (وین و سالزبورگ)، بلژیک (بروکسل و گنت)، اسپانیا (مادرید) و ایتالیا (رم) تحت درمان قرار گرفتند. بسیاری از روزنامه‌ها و رسانه‌های دیگر اروپایی ماجرای این مصدومان را گزارش کردند.

به گفته پزشکان ایرانی که اثرات این حمله را روی سلامت مردم بررسی کردند، این واقعه منجر به طیفی از عوارض ناشی از مواجهه با خردل گوگردی شد که بستگی داشت به میزان نزدیکی افراد به محل اصابت بمب‌ها. بررسی جنبه‌های کوتاه مدت و بلند مدت آثار حمله با توجه به این حقیقت که بمباران علاوه بر مواجهه با مواد شیمیایی، آسیب‌های فیزیکی و روانی نیز به همراه داشت، پیچیده‌تر شد.

نتایج نشان می‌دهند که بازماندگان حادثه در دراز مدت مستعد ابتلا به انواع بیماری‌ها هستند که این مسئله هنوز ادامه دارد.

بیشتر افراد ساکن در محل اصابت سلاح‌های شیمیایی دچار عوارض حاد و شدیدی شدند. نوزادان و کودکان به دلیل حساسیت بالاتر نسبت به مواد سمی در مقایسه با بالغین، شدیدترین عوارض را نشان دادند. همچنین گفته می‌شود هوای نزدیک به زمین که کودکان تنفس می‌کنند (به دلیل کوتاهی قدشان) تراکم بیشتری از بخارهای شیمیایی سنگین‌تر از هوا داشته است.

این واقعه اولین حمله شیمیایی گسترده ثبت شده به یک منطقه مسکونی در دنیا بود و آنچه این جنایت هیچ دستاورد نظامی برای عراقی‌ها نداشت. سردشت این ویژگی فاجعه آمیز را به خود گرفته که اولین شهر دنیاست که مورد حمله شیمیایی قرار گرفته است. شاید به همین دلیل برخی از بازماندگان سردشت پیوندی با مردم هیروشیما، اولین شهر دنیا که مورد حمله سلاح‌های اتمی قرار گرفت، حس می‌کنند. سالگرد حمله به سردشت هر سال به عنوان «روز ملی مبارزه با سلاح‌های شیمیایی و میکروبی» گرامی داشته می‌شود.

منبع: دکتر عباس فروتن، جنگ شیمیایی عراق و تجارب پزشکی آن ایران، تهران: نشر طبیب ۱۳۸۲، صفحه ۱۸۳

ARDAN AZIZY, 6 mths.

KARIM RAMOLIAN, 10 mths.